

Finanțat de
Uniunea Europeană

A.R.T.S. – ANALYZE, REFLECT, THINK SMART

Prosjektkode: 2025 – 1 - RO01 - KA220 – YOU – 000366137

Endelig komparativ forskningsrapport Norge, Tyskland, Romania

Innhold

1. Innledning	3
2. Komparativ analyse av nasjonale forskningskonklusjoner og analyse av resultatene fra spørreskjemaer brukt på unge	3
2.1. Respondentenes sosiodemografiske profil – komparativ analyse	3
2.2. Komparativ beskrivende dataanalyse	5
2.2.1. Ikke-formell utdanning og dens rolle i ungdomsutvikling	7
2.2.2. Kritisk tenkning og fremme av kritisk tenkning i ikke-formelle utdanningssammenhenger	7
2.2.3. Kunstens innvirkning på medieoppfatning og kognitive prosesser.....	7
3. Oppsummering av debattene og konklusjonene fra rundebordsmøtene.....	12
4. Konklusjoner og anbefalinger i europeisk kontekst – mot en form for medieopplæringsmetodikk gjennom kunst	14

1. Innledning

Denne syntetiske og sammenlignende rapporten er basert på **tre nasjonale forskningsrapporter** (Tyskland – Chemnitz, Norge, Romania), utviklet innenfor **A.R.T.S. – ANALYZE, REFLECT, THINK SMART (Erasmus+)** -prosjektet. Analysen følger hvordan ikke-formell utdanning, kritisk tenkning og kunst bidrar til utviklingen av unge i ulike sosiopedagogiske kontekster.

Rapporten inneholder:

- kvantitativ analyse (tall, prosentandeler);
- sammenligninger mellom land;
- integrerte fortolkninger av resultater;
- datadrevet SWOT-analyse;
- konkrete forslag til forbedring;
- konklusjoner.

2. Komparativ analyse av nasjonale forskningskonklusjoner og analyse av resultatene fra spørreskjemaer brukt på unge

2.1. Respondentenes sosiodemografiske profil – komparativ analyse

Når det gjelder egenskapene til forskningsutvalgene fra de tre deltakerlandene (Tyskland, Romania og Norge), kan følgende relevante komparative trekk identifiseres i lys av det faktum at respondentenes sosiodemografiske struktur direkte påvirker fortolkningen av resultatene angående ikke-formell utdanning, kritisk tenkning og kunstens betydning.

Utvalgsstørrelse og fordeling per land

Land	Antall respondenter	Forskningstype
Tyskland (Chemnitz)	154	kvantitativt spørreskjema
Romania (Iași – urban / periurban / landlig)	313	kvantitativt spørreskjema
Norge	103	kvantitativt spørreskjema

Forskjeller i utvalgsstørrelser bør tas i betraktning i komparativ analyse. Romania har det største utvalget, noe som gir mulighet for en mer detaljert analyse per undergruppe, mens Tyskland og Norge tilbyr mer fokusert, men kontekstuell relevant innsikt. Fra et metodologisk synspunkt bør det bemerkes at de tre utvalgene ikke er likeverdige, så enhver sammenligning for dette formålet må gjøres med tanke på de begrensningene i sosiologisk metodologi som oppstår angående forskningens interne validitet.

Aldersstruktur

Land	Dominerende spenn	Relevante prosenter
Tyskland	15 – 18 år	flertall av respondentene
Romania	15 – 16 år	75,7% av utvalget
Norge	Tenåringer	konsentrert i videregående opplæring

Analyse:

- Det rumenske utvalget er det mest homogene når det gjelder alder, med fokus på et viktig stadium i kognitiv utvikling.
- Tyskland har et bredere aldersspenn, noe som gir mangfold, men også variasjoner i kognitiv modenhet.
- Norge innretter seg etter den europeiske standardstrukturen for ungdomsforskning.

Kjønnsfordeling

Land	Jenter	Gutter
Tyskland	Balansert	Balansert
Romania	54,63 %	45,37 %
Norge	Balansert	Balansert

Fortolkning: Den relativt balanserte kjønnsfordelingen i alle tre landene reduserer risikoen for kjønnskjevhet eller bias og gir mulighet for gyldige sammenligninger om utdanningsholdninger og utdanningsatferd.

Boligmiljø

Land	Urbant	Landlig
Tyskland	92,2 %	7,8%
Romania	44,41 %	55,59%
Norge	Hovedsakelig urbant	Lavt

Sammenlignende analyse:

- Tyskland og Norge domineres av urbane respondenter, noe som gjenspeiler økt tilgang til utdannings- og kulturinfrastruktur.
- Romania kjennetegnes av en **landlig majoritet**, et essensielt element for å tolke den reduserte deltakelsen i ikke-formelle aktiviteter og begrenset tilgang til kulturelle ressurser.

Etnisk og migrasjonskontekst

Land	Majoriteter	Minoriteter
Tyskland	86% tyskere	14% migranter
Romania	92,3% rumenere	7,7% minoriteter
Norge	Moderat mangfold	Høy integrering

Analyse:

- Tyskland har det høyeste nivået av kulturelt mangfold, noe som påvirker behovet for ikke-formelle interkulturelle programmer.
- Romania har et mer homogent etnisk utvalg, men dette kan skjule spesifikke behov hos sårbare grupper.
- Norge drar nytte av inkluderende utdanningspolitikk som reduserer kulturelle forskjeller. Denne strukturen indikerer et relativt godt nivå av familiestabilitet, men også eksistensen av sårbarheter som kan påvirke skolemotivasjon og tilgang til fritidsaktiviteter.

Korrelasjon av utvalgskarakteristikker med resultater

- Overvekten av bymiljøet i Tyskland og Norge forklarer det høyere nivået av tilgang til ikke-formell utdanning.
- Den sterke landlige komponenten i Romania korrelerer med sporadisk deltakelse og avhengighet av skolen som den viktigste leverandøren av utdanningsmuligheter.
- Det kulturelle mangfoldet i Tyskland rettferdiggjør vektleggingen av empati, kunst og interkulturell dialog.

2.2. Komparativ beskrivende dataanalyse

2.2.1. Ikke-formell utdanning og dens rolle i ungdomsutvikling

Oppfatning om rollen til ikke-formell utdanning

Land	Stor rolle i personlig utvikling	Komplementær rolle	Marginal rolle
Tyskland	~60%	~30%	~10%
Romania	>85%	~10%	<5%
Norge	>90%	Marginal	Nesten ikke-eksisterende

Fortolkning: I Romania og Norge oppfattes ikke-formell utdanning som **essensielt for helhetlig utvikling**, mens i Tyskland råder ikke den sentrale visjonen, men den komplementære.

Deltakelsesfrekvens

Frekvens	Tyskland	Romania	Norge
Ukentlig	18,2 %	14,4 %	Høy
Månedlig	37,3 %	10,9 %	Gjennomsnittlig
Av og til / sjelden	36,4 %	68,7 %	Lav

Beskrivende graf (trend):

- Romania → sporadisk deltakelse
- Tyskland → moderat deltakelse
- Norge → konstant deltakelse

I hvilken grad ikke-formell utdanning bidrar til utviklingen av unge

Egenskapsvurdering (poengsum 0 – 4)

Egenskap	Tyskland	Romania	Norge
Personlig utvikling	Høy	3,29	Høy
Kreativitet	Gjennomsnittlig	3,25	Høy
Sosiale ferdigheter	Gjennomsnittlig	3,25	Høy
Kritisk tenkning	Gjennomsnittlig	3,20	Høy
Samfunnsengasjement	Lav	2,96	Gjennomsnittlig

Fortolkning: Ikke-formell utdanning ser ut til å ha den største oppfattede effekten i Romania, men den samfunnsmessige anvendeligheten er fortsatt begrenset. Og sammenligningstall må korreleres med visse statistiske grenser så lenge utvalgene ikke er like.

Identifisering og analyse av eksisterende ressurser

Tilgang til ikke-formelle utdanningsressurser

Ressurstype	Tyskland	Romania	Norge
Skoler / lærere	78,4 %	85,9 %	Høy
Kultursentre / museer	Moderat	Lav	Høy
NGO-er / ungdomssentre	Lav	8,6 %	Gjennomsnittlig – høy
Digitale utdanningsressurser	Begrenset	15,7 %	Gjennomsnittlig

Fortolkning: Norge har et **diversifisert utdanningsøkosystem**, Tyskland har infrastruktur som ikke er tilstrekkelig utnyttet sammenlignet med Norge, og Romania har ressurser konsentrert

hovedsakelig i skolen, men nesten utviklet innenfor utdanningsinstitusjoner utenfor skolen, i det ikke-formelle miljøet.

2.2.2. Kritisk tenkning og fremme av kritikk tenkning i ikke-formelle utdanningssammenhenger

Atferd assosiert med kritisk tenkning

Indikator	Tyskland	Romania	Norge
Analyse av flere perspektiver	83,7 %	83,7 %	Svært høy
Argumentere med bevis	46,1 %	60,3 %	Høy
Sjekke mediekilder	53,2 %	23,6 %	Høy

Fortolkning: Tyskland utmerker seg i **faktasjekking**, Romania i **argumentasjon**, og Norge i å integrere begge deler.

Sjekker informasjon

Land	Sjekker informasjon ofte
Tyskland	53,2 %
Romania	23,6 % (alltid)
Norge	Høy (mediekompetanse)

2.2.3. Kunstens innvirkning på medieoppfatning og kognitive prosesser

Tid brukt på nett (4 – 6 t / dag)

Tyskland	Romania	Norge
51,3 %	46,3 %	Sammenlignbar

Kunstformer med kognitiv innvirkning

Kunst	Tyskland	Romania	Norge
Musikk	74,8 %	Høy	Høy
Film / Dokumentar	78,3 %	69,9 %	Svært høy
Lesing	53,1 %	53,1 %	Høy

Vanlige effekter som ble identifisert:

- utvikling av kreativitet (70 % +);
- empati og sosial refleksjon (35 – 40 %);
- evne til analyse og observasjon.

Kunst som filter for mediefortolkning

Effekt	Tyskland	Romania	Norge
Økt oppmerksomhet på detaljer	46,9 %	42,3 %	Høy
Kritisk refleksjon over budskap	37,8 %	~40 %	Høy
Bevissthet om mediemanipulasjon	Gjennomsnittlig	Lav – Gjennomsnittlig	Høy

Fortolkning: Kunsten legger til rette for **kritisk lesning av digitale medier**, med størst effekt der den er metodologisk integrert (Norge).

Kognitive ferdigheter stimulert gjennom kunst

Kognitiv evne	Tyskland	Romania	Norge
Kreativitet	73,9 %	Høy	Svært høy
Logisk tenkning	38 – 40 %	38 – 40 %	Høy
Observasjon	42,3 %	42,3 %	Høy
Empati	35,0 %	Gjennomsnittlig	Høy
Metakognisjon	Lav	Lav	Gjennomsnittlig

Endelig fortolkning: Kunst stimulerer hovedsakelig **kreativitet og observasjon**, men Norge oppnår en mer konsekvent overføring mot **metakognisjon og kritisk tenkning**, takket være sitt integrerte utdanningsrammeverk.

På den annen side, kort sagt, hvis vi refererer til nivået av mediekunnskap og kritisk tenkning, vurderes mediekunnskap gjennom unges evne til å forstå informasjon og anvende faktasjekkmechanismer (fact-checking).

Indikator	Romania (Iași)	Tyskland (Chemnitz)	Norge (Oslo)
Utvalg	313 elever	154 elever	103 unge / arbeidere
Kilder verifisering	Lav: Bare 23,6 % sjekker alltid informasjon.	Moderat: 53,2 % sjekker regelmessig; 23,1 % sjelden.	Inkonsekvent: De fleste stoler på intuisjon.
Institusjonell tillit	Høy i familie (74,1 %) og lærere (73,2 %).	Høy i fakta / bevis (53,9 %) og skole.	Høy i institusjoner og offisielle kilder.
Nyhetskilde	Sosiale medier (dominerende).	Blanding av nettbasert og formell utdanning.	Nettbasert, med evolusjonær dømmekraft.

Detaljert fortolkning:

- **Romania:** Det er en emosjonell avhengighet av nære kilder (familie/lærere). Selv om unge erkjenner viktigheten av kritisk tenkning, er faktasjekkingen mangelfull, noe som gjør dem sårbare for feilinformasjon.
- **Tyskland:** Unge er mer pragmatiske. Over halvparten av dem søker aktivt bevis før de aksepterer informasjon som sann, noe som gjenspeiler et utdanningssystem som vektlegger faktaenes strenghet.
- **Norge:** Det observeres høy systemisk tillit. Rapporten bemerker imidlertid et ”gap” mellom risikobevissthet og aktiv verifiseringsatferd, der unge ofte stoler på en ”følelse” av sannhet snarere enn en teknisk verifiseringsprosess.

Når det gjelder medieforbruk og innflytelse på ungdomsutvikling, er digitalt forbruk massivt i alle tre landene, men den psykologiske og sosiale effekten varierer noe.

A. Tid og plattformer:

- **Over 4 – 6 timer / dag:** Dette er det vanlige gjennomsnittet (46,3 % i RO, 51,3% i DE).
- **Plattformhierarki:**
  - **TikTok:** Absolutt leder i Tyskland (79,5 %) og svært populær i Romania (77,9 %).
  - **Instagram:** Mer populært i Romania (89,7 %) enn i Tyskland (58,9 %).
  - **YouTube:** Konstant i alle regioner (ca. 50 – 70 %).

B. Innflytelse på utvikling:

- **Romania:** Dobbel innvirkning. 81 % føler seg mer informert, men 22 % innrømmer at nettverk forvrenger deres oppfatning av virkeligheten. Kunst konsumert på nett (musikk) påvirker direkte deres emosjonelle tilstand.
- **Tyskland:** Sosiale medier blir først og fremst sett på som underholdning (92,6 %). Det er bekymring for digital ”overbelastning” og behovet for ikke-formell digital kompetanse for å kompensere for skolens fokus på rent tekniske ferdigheter.
- **Norge:** Utviklingen er ensartet mellom landlige og urbane områder. Digitale medier er et kritisk sosialiseringverktøy, men rapporten fremhever risikoen for at unge blir passive forbrukere i mangel av kreative metoder for engasjement.

I forhold til integrering av kunst i medieundervisning: eksempler og kulturell kontekst, foreslår A.R.T.S.-prosjektet kunst som en motgift mot passivt forbruk. Slik gjenspeiles dette i hver kontekst:

Romania: Kunst som en Observasjonsøvelse

- **Eksempel:** Bruk av fotografi og film for å analysere underbevisste budskap.
- **Effekt:** 62,3 % av unge tror at kunst hjelper dem å legge merke til detaljer som ellers ville unngått dem.

- **Fortolkning:** I rumensk kontekst er kunst et middel for **empati**. Risikoen som identifiseres i rapporten er at unge kan forbli på følelsesnivået (jeg liker / jeg liker ikke), uten å gå videre til kritisk analyse av det politiske eller sosiale budskapet bak verket.

Tyskland: Kunst som en Bro til Kreativitet

- **Eksempel:** Programmene til *Solaris*-organisasjonen i Chemnitz, som kombinerer teknisk utdanning (byens kulturarv) med film- og musikkverksteder.
- **Effekt:** 73,9 % av respondentene forbinder kunst med utvikling av kreativitet.
- **Fortolkning:** Kunst brukes til å "humanisere" en utdanningsvei preget av industri og teknologi, og gir unge verktøy til å uttrykke sine egne meninger, ikke bare til å bearbeide data.

Norge: Kunst som en Metode for Mediekonstruksjon

- **Eksempel:** "Mediekonstruksjonskompetanse"-workshops der unge dekonstruerer hvordan et visuelt / kunstnerisk budskap skapes.
- **Effekt:** 48,5% tror på effektiviteten av kunstneriske metoder for kritisk tenkning.
- **Fortolkning:** Den norske tilnærmingen er den mest strukturelle. Den vektlegger å forstå hvordan kunst kan brukes til å manipulere eller frigjøre tanker, men krever svært tydelige pedagogiske rammeverk slik at det ikke bare oppfattes som "lek".

Analysen indikerer at selv om alle unge er "digitale innfødte", trenger **Romania** mer støtte til aktiv faktasjekk, trenger **Tyskland** større åpenhet for ikke-formell læring, og krever **Norge** pedagogiske strukturer som knytter kunst til mediekunnskap for å redusere skepsis. Kunst er fortsatt, i alle tre sammenhenger, det mest populære verktøyet for å omdanne passivt forbruk til kritisk refleksjon.

Derfor kan vi oppsummere følgende aspekter for hvert land ved å referere til alle metodologiske aspekter som ble presentert tidligere:

Tyskland (Chemnitz)

Det tyske utvalget viser **høyt kognitivt potensial**, men **underutnyttelse av ikke-formell utdanning**. Selv om 83,7 % av unge sier at de utforsker flere perspektiver, er det bare 39,5 % som eksplisitt kjenner til ikke-formell utdanning konseptet.

Viktige trekk:

- ikke-formell utdanning oppfattes som en **komplementær**, ikke sentral **rolle**;
- kulturell infrastruktur finnes, men er ikke tilstrekkelig knyttet til skolen;
- kunst (film, musikk) har kognitiv innvirkning, men uten pedagogisk kontinuitet;
- verifisering av medieinformasjon er relativt bedre enn i Romania.

Tyskland posisjonerer seg som et **system med ressurser, men med mangel på tilgang og sammenheng**.

Romania

Romania skiller seg ut for sin **ekstremt positive oppfatning av ikke-formell utdanning**, med gjennomsnittspoeng mellom 3,08 og 3,29 (av 4) for ungdomsutvikling. Over 85 % av respondentene er klar over ikke-formell utdanning, men deltakelsen er ofte sporadisk.

Viktige trekk:

- skolens sentrale rolle som leverandør av ikke-formell undervisning;
- begrenset tilgang til frivillige organisasjoner eller NGO og samfunnsressurser;
- kunst stimulerer kreativitet og refleksjon, men mindre metakognisjon;
- sivil- eller samfunnsengasjement er fortsatt den minst vurderte området.

Romania er et **system med stort potensial, men strukturelt fragmentert**.

Norge

Norge er **referansemodellen** i denne analysen. Ikke-formell utdanning er implisitt integrert i utdanningsprosessen, og kunst brukes metodologisk for å utvikle kritisk tenkning og mediekunnskap.

Viktige trekk:

- konstant tilgang til ulike ressurser (skoler, frivillige organisasjoner eller NGOer, lokalsamfunn, digitalt);
- kritisk tenkning er en tverrfaglig kompetanse;
- kunst legger til rette for overføring til metakognisjon og sosial refleksjon;
- balanse mellom personlig utvikling og samfunnsengasjement.

Norge fungerer som et **sammenhengende og bærekraftig utdanningsøkosystem**.

SWOT-analysen nedenfor er bygget **utelukkende på grunnlag av empiriske resultater** fra Tyskland, Romania og Norge, og gjenspeiler hvordan ikke-formell utdanning, kritisk tenkning og kunst fungerer som et utdanningsøkosystem.

A. Strengths – Styrker

- **Høy interesse blant unge for refleksjon og dialog:** over 80 % av respondentene (Tyskland og Romania) sier at de analyserer flere perspektiver.
  - **Kunstens sterke rolle** i å stimulere kreativitet (70 % + i alle tre landene).
  - **Aktivt kulturforbruk** (film, musikk, digitale medier), som tilbyr et høyt utdanningspotensial.
  - **Funksjonell nordisk modell (Norge)**, som demonstrerer effektiviteten av å integrere ikke-formell utdanning i systemet.

B. Weaknesses – Svakheter

- **Ujevn deltakelse i ikke-formell utdanning**, spesielt i Romania og Tyskland.
- **Lav kjennskap til konseptet** i Tyskland (kun 39,5 %).
- **Begrenset verifisering av medieinformasjon**, spesielt i Romania (23,6 % sier at de stadig sjekker kilder).
- **Mangel på pedagogisk kontinuitet:** mange aktiviteter er isolerte, uten langsiktig effekt.

C. Opportunities – Muligheter

- **Integrering av kunst som et tverrfaglig pedagogisk verktøy** (film, teater, digital historiefortelling eller digital storytelling).
- **Utvikling av mediekunnskap** ved bruk av plattformer som foretrekkes av unge (TikTok, Instagram, YouTube).
- **Overføring av god praksis** fra den norske modellen til Romania og Tyskland.
- **Europeisk finansiering (Erasmus+, CERV)** for å styrke ikke-formell utdanning.

D. Threats – Trusler

- **Økt eksponering for desinformasjon og falske nyheter eller fake news** i det digitale miljøet.
- **Overdreven vektlegging av tradisjonell formell utdanning**, til skade for kritiske ferdigheter.
- **Ulikhet i tilgang** (urban – landlig, kulturell infrastruktur).
- **Mangel på institusjonell anerkjennelse** av ikke-formell utdanning i noen nasjonale sammenhenger.

3. Oppsummering av debattene og konklusjonene fra rundebordsmøtene

A.R.T.S.-prosjektet har som mål å identifisere unges behov innen utvikling av kritisk tenkning og bruk av kunstneriske metoder som komplementære pedagogiske verktøy. Konsultasjonene samlet eksperter, kunstnere, lærere og ungdomsarbeidere for å informere om utviklingen av praktiske verktøy for å bekjempe desinformasjon.

Perspektiver fra de Involverte Aktørene

A. Eksperter og Spesialister

Kunst som et nøytralt rom: Eksperter anser kunst som et ”trygt grunnlag” for å debattere polariserende temaer (kjønn, politikk), og unngå barrierene av politisk korrekthet som kan hemme dialog.

Emosjonsregulering: Kunstnerisk praksis hjelper unge med å håndtere sine emosjonelle reaksjoner på medieinnhold.

Institusjonell rolle: Eksempler som Nobelinstituttet blir sett på som modeller for fredsopplæring gjennom kulturelle midler.

B. Lærere

- **Utdanning gjennom følelser:** Lærere argumenterer for at utdanning uten følelser er dømt til å mislykkes, ettersom dialog er avgjørende for utvikling.
- Straffesystemer:** I noen land blir elever allerede straffet for å bruke ukritiske kilder eller kunstgenererte verk.
- Læreplanintegrering:** Det foreslås å permanent innføre teater- eller kunstklasser for å utvikle dømmekraft og evnen til å syntetisere.

C. Kunstnere

- **Dekonstruksjon av illusjoner:** Teater defineres som et sted for intens emosjonell opplevelse, men også som et kraftig verktøy for å dekonstruere manipulasjon.
- **Aktiv fortolkning:** Deltakelse i kunstneriske arrangementer tvinger unge til å analysere og sammenligne informasjon, ikke bare motta den passivt.
- **Risikoen for manipulasjon:** Kunstnere erkjenner at kunsten i seg selv kan brukes til å manipulere massene hvis den ikke ledsages av kritisk refleksjon.

D. Ungdomsarbeidere

- **Algoritmiske bobler:** De rapporterer at unge er fanget i bobler som fremmer venstre- eller høyreekstrem propaganda, med liten autonomi i å evaluere kilder.
- **Nettrender:** Vold eller mobbing observeres ofte på skolene, noe som gjenspeiler trender på sosiale nettverk.
- **Digitalt skille:** Ungdomsarbeidere opplever mangel på ferdigheter i bruk av nye medieformater og AI-innhold.

Utfordringer Identifisert på Europeisk Nivå

- **Desinformasjon og manipulasjon:** Bruk av plattformer som YouTube, TikTok og podkaster presenterer ofte ensidige perspektiver.
- **Kortere oppmerksomhetsspenn:** Unge bruker hovedsakelig korte visuelle formater, noe som gjør tradisjonelle analyseverktøy ineffektive.
- **Gapet mellom By og Landsby:** Tilgang til spesialisert kunstutdanning er mye mer begrenset i landlige eller perifere områder enn i store bysentre.
- **Finansiering:** I Norge, selv om det er et balansert samfunnssystem, oppfattes kunstnerisk engasjement som underfinansiert og mindre sentralisert enn i andre deler av Europa.

Praktiske Anbefalinger for Undervisningsmateriell

Deltakerne foreslo en rekke konkrete løsninger som skal danne grunnlaget for fremtidige A.R.T.S.-moduler:

I. Mikroverktøy og Spillifisering

- **Visuelle checklist-er:** Lage sett med ”3–5 nøkkelspørsmål” for rask analyse av Reels- eller TikTok-innhold.
- **Quiz-er og simuleringer:** Spillifisering av faktasjekkprosessen for å stimulere ungdomsengasjement.

II. Strukturerte Kunstneriske Workshops

- **Avkodning av følelser:** Øvelser for å identifisere manipulasjonsteknikker gjennom musikk, montasje eller titler.
- **Praktisk skapels:** Bruk av mediekollasje, forumteater, graffiti og visuell storytelling som former for refleksjon.

III. Metodologiske Tilnærminger

- **Scaffolded learning:** Gradvis overgang fra lærerstyrt analyse til autonom analyse.
- **Micro-learning:** Korte og dynamiske økter, med fokus på unge menneskers personlige erfaringer (identitet, suksess, sosialt press).
- **Digitale App:** Utvikling av et digitalt verktøy for å sjekke troverdigheten til nyhetsnettsteder.

4. Konklusjoner og anbefalinger i europeisk kontekst – mot en form for medieopplæringsmetodikk gjennom kunst

Basert på analysene som ble utført i de tre fokusgruppene, er her en handlingsplan strukturert rundt strategiske pilarer, som integrerer eksemplene på god praksis identifisert i Norge, Tyskland og Romania:

Pilar 1: Rask Analyse og "Micro-learning" Metoder

Denne pilaren har som mål å tilpasse læringsprosessen til unge menneskers korte oppmerksomhetsspenn og forbruket av korte visuelle formater.

- **Implementering av visuelle "mikroverktøy":** Lage enkle checklist-er eller sett med 3 – 5 "nøkkel spørsmål" som unge kan bruke umiddelbart når de konsumerer innhold på TikTok, Reels eller YouTube.
- **Spillifisering av faktasjekking:** Bruk av quiz-er, utfordringer og digitale simuleringer for å forvandle fact-checking prosessen til en konkurransepreget og engasjerende aktivitet.
- **Stillasbasert læring (Scaffolded Learning):** Gradvis overgang fra analyseøvelser veiledet av en mentor til selvstendig vurdering av kilder, for å øke unges tillit til egen dømmekraft.

Pilar 2: Kunst som et Verktøy for Dekonstruksjon og Refleksjon

Bruk av kunst for å gi en trygg "nøytral grunn" for å utforske vanskelige eller manipulerende temaer.

- **Forum- og dokumentarteater:** Bruk av forestillinger etterfulgt av diskusjonsøkter ("refleksjon etter forestillingen") for å visualisere og dekonstruere manipulasjonsmekanismer og stereotyper.
- **Workshops om "avkodning av følelser":** Praktiske øvelser for å analysere hvordan musikk, videoredigering og titler brukes i media for å generere raske emosjonelle reaksjoner på bekostning av logikk.
- **Deltakende kunstsaking:** Bruk av mediekollasje, graffiti og visuell storytelling for å la unge uttrykke sine egne perspektiver på den sosiale virkeligheten.

Pilar 3: Redusere Ulikheter og Sosial Inkludering

Utvide ressurser til vanskeligstilte områder og bekjempe isolasjon i "algoritmiske bobler".

- **A.R.T.S. Karavane i landlige områder:** Organisere temakaravaner med kunstnere og spesialister som skal til skoler i utkantområder, der tilgangen til kulturell infrastruktur er begrenset.
- **Skape "Trygge Rom" (Safe Spaces):** Tilrettelegge workshops der unge kan diskutere tabubelagte temaer (identitet, politikk, religion) uten frykt for å bli stigmatisert eller dømt.

- **Bekjempelse av politisk segregering:** Å bruke kunst som et meklingsmiddel for å bringe sammen unge med ulike politiske synspunkter, og gi dem et opplæringsrom for respektfull dialog.

Pilar 4: Lærerutdanning og Samfunnsengasjement

Sikre prosjektets bærekraft ved å lære opp voksne som veileder ungdommen.

- **Metodologiske veiledninger for lærere:** Utvikle tydelige trinnvise veiledninger for lærere og ungdomsarbeidere om hvordan de kan bruke kunst i klasserommet eller ungdomsaktiviteter.
- **Opplæringsprogrammer for foreldre:** Organisere informasjonsmøter for foreldre, slik at dannelsen av kritisk tenkning fortsetter i familiemiljøet.
- **Integrering av digitale verktøy:** Utvikle en app for å bekrefte troverdigheten til nyhetssider, og dermed integrere teknologi i den kritiske læringsprosessen.

Eksempler på god praksis som identifiseres:

1. **”Ungdomsskole” -systemet (Norge):** Integrering av kritisk tenkningsprinsipper direkte i kunst- og musikkundervisning.
2. **Tysk / italiensk vurderingsmodell:** Straffe bruk av ukritiske kilder eller AI-generert innhold i karaktersystemet, oppmuntre til akademisk stringens.
3. **Bruk av prestisjefylte institusjoner:** Bruk eksempler som Nobelinstituttet for å illustrere fredsopplæring gjennom kultur.
4. **Tilpassede logistiske restriksjoner:** Bruk av trykte spørreskjemaer på skoler der telefoner er forbudt (Sachsen), for å sikre full tilgjengelighet.

Komparative eksempler på god praksis i europeiske land

1. Læreplanintegrasjonsmodellen: Systemisk Tilnærming

A.R.T.S. -handlingsplanen foreslår permanent integrering av kunst- og mediekurs i skolenes læreplaner for å utvikle dømmekraft.

• A.R.T.S.-prosjektet (Norge / Tyskland): I Norge integrerer ”ungdomsskole”-modellen allerede kritisk tenkning i musikk- og kunstundervisningen. I Tyskland straffer systemet bruk av ukritiske kilder eller kunstig intelligens (AI), og pålegger tidlig akademisk strenghet.

• **Europeisk Sammenligning:** Denne modellen ligner på tilnærmingen i **Finland**, hvor mediekunnskap ikke er et eget fag, men en tverrfaglig kompetanse integrert i alle fag, fra matematikk (analyse av falsk statistikk) til historie (propaganda).

2. Kunst som en Form for Formidling i Vanskeligstilte og Landlige Områder

A.R.T.S.-planen vektlegger behovet for ”tematiske karavaner” og utvidede programmer for ungdom på landsbygda, der tilgangen til kultur er begrenset.

• A.R.T.S.-prosjektet (Romania / Norge): Det foreslår å bruke kulturinstitusjoner for å gi like muligheter til elever fra landsbyer, og redusere gapet mellom by og landsby gjennom visuell kunst og teater.

• **Europeisk Sammenligning:** Praksisen ligner på ”Erasmus+ MuseArt” -programmet eller -initiativene i **Frankrike** (Pass Culture), som subsidierer unges tilgang til kultur, men A.R.T.S. legger til den spesifikke komponenten *kritisk tenkning* gjennom analyse etter hendelsen.

3. Bekjempelse av ”Algoritmske Bobler” og Ekstremisme

En hovedprioritet i Chemnitz og Iași er å få unge ut av propagandabobler og skape ”trygge rom” for dialog.

• A.R.T.S.-prosjektet (Tyskland / Norge): Kunst brukes som en ”nøytral grunn” for å diskutere tabubelagte temaer (migrasjon, ideologi) uten frykt for stigmatisering. I Chemnitz er fokuset på å motvirke ekstrem venstre / høyre-propaganda som dukket opp etter valget i 2025.

• **Europeisk Sammenligning:** Denne metoden gjenspeiler god praksis i **Belgia** og **Nederland** (*TerInfo*-prosjektet), der lærere er opplært til å diskutere traumatiske eller sensitive aktuelle hendelser gjennom bilder og kunstneriske fortellinger for å forhindre radikaliserings.

4. Micro-Learning og Spillifisering

Det tyske dokumentet foreslår ”mikroverktøy” (3 – 5 nøkkelspørsmål) og spillifisering av faktasjekk for å fange den fragmenterte oppmerksomheten til unge.

• A.R.T.S.-prosjektet (Tyskland): Det legges vekt på ”scaffolded learning” (trinnvis læring) og bruk av aktuelt innhold (TikTok, memer) for å gjøre prosessen relevant.

• **Europeisk Sammenligning:** Denne strategien er i tråd med europeiske plattformer som ”Lie Detectors” (Østerrike / Tyskland / Belgia), som sender journalister inn i klasserom for korte 90 – minutters økter, noe som viser at punktlig, men intense og interaktive intervjuer er mer effektive enn lange teoretiske kurs.

Modell 1 av en mulig handlingsplan:

1. Metodologiske Grunnlag

A.R.T.S.-metodologien foreslår et skifte fra ”intuitiv tenkning” til ”analytisk tenkning” ved å bruke kunst som et kritisk filter.

- **”Scaffolded Learning” (Stillasbasert lærings) - tilnærming:** Gå fra lærerstyrt analyse til autonom evaluering av mediebudskap.
- **Kunst som ”Nøytral Grunn”:** Bruk av den kreative prosessen til å diskutere polariserende temaer (migrasjon, politikk) på en trygg måte, og dermed redusere politisk segregering (identifisert som et problem i Norge og Tyskland).
- **Emosjonell Forankring (Emotional Grounding):** Bruk av kunstnerisk praksis for å hjelpe unge med å selvregulere reaksjonene sine på manipulerende innhold som er basert på frykt eller sinne.

2. Handlingspilarer og Konkrete Tiltak

Pilar I: Dekonstruksjon av Budskapet gjennom Visuell Kunst og Film

- **Konkrete tiltak:** ”Manipulasjonens anatomi” Workshop.

- **Aktivitet:** Analyse av et kort videoklipp (TikTok / Reels) ved å isolere elementene: visuelt, lydspor, tekst. Unge må identifisere hvordan musikk påvirker oppfatningen av "sannheten" i en nyhetsartikkel.
- **Verktøy:** Checklist for "3 - 5 kritiske spørsmål" (f.eks.: *Hvem skapte budskapet? Hvilken følelse ønsker det å fremkalle hos meg?*).

Pilar II: Forumteater og Storytelling for Debatt

- **Konkrete tiltak:** *Sosiale teater* – øker om nettmobbing (cyberbullying) og falske nyheter (fake news).
  - **Aktivitet:** Iscenesettelse av en konflikt generert av falsk informasjon distribuert til grupper av elever. Tilskuere (elever) kommer inn på scenen for å foreslå meklingsløsninger basert på handlinger, ikke på impulsive reaksjoner.
  - **Sted:** Uformelle rom (som *Solaris Turm* eller Tyrkisk Bad (*Baia Turcească*)).

Pilar III: Micro-learning og Spillifisering

- **Konkrete tiltak:** Utvikling av en *Digital App / Ressurssenter Hub*.
  - **Aktivitet:** Lage raske quiz-er med memer og samtidskunstverk for å teste evnen til å skille mellom meninger, handlinger og kunstnerisk skapelse.
  - **Logistisk tilpasning:** På skoler der telefoner er forbudt (Sachsen), skal disse øvelsene bli gitt via trykte "Fact or Fiction"-kort.

3. Spesifikke Anbefalinger etter Skuespillerkategorier

Involvert Aktør	Metodologiske Anbefalinger (Konkrete Tiltak)
Pedagoger / lærere	• Integrering av bildeanalyse i historie- / rumenskkurs • Bruk av straffbarhet for ukritiske kilder i vurderinger (tysk modell).
Ungdomsarbeidere	• Organisering av "A.R.T.S.-karavaner" i landlige områder (stort behov i Romania). • Training om bruk av AI kunstig intelligens til kreative formål, ikke bare som en advarsel.
Kulturinstitusjoner	• Åpne rom (Museer, Atheneum) som "laboratorier for kritisk tenkning" etter visning. • Deltakende utstillinger der unge kan lage sine egne "budskap om motstandskraft".

Modell 2 av en mulig handlingsplan:

1. Integrering av Kunstneriske Metoder i Skolens og Ikke-Formelle Læreplaner

- **Utvikling av utdanningsmoduler basert på film og musikk:** Gitt at musikk (72,52 %) og film (56,87 %) er kunstformene med størst innvirkning på unge i Romania, foreslås det å bruke dem til å analysere mediebudskap, stereotypier og manipulerende fortellinger.
- **Praktiske workshops om "bildedekonstruksjon":** I Tyskland (Chemnitz), hvor deltakelsen i ikke-formelle kunstneriske aktiviteter er lav (under 40 % bevissthet), er det behov for workshops som knytter tekniske ferdigheter til kreativitet, og bruker kunst til å stimulere kritisk tenkning.
- **Bruk av litteratur som et verktøy for refleksjon:** Selv om litteratur er mindre populært enn visuelle medier, er den fortsatt en direkte vei til å dyrke dyp analyse i alle tre landene.

2. Utvikling av Verifiseringsferdigheter og Digitalt Ansvar

- **"Kreativ Fact-checking" -programmer:** I Norge har man observert et gap mellom risikobevissthet og aktiv faktasjekkingsatferd. Kunstneriske "emosjonelle grounding" foreslås for å hjelpe unge med å identifisere instinktive reaksjoner som gjør dem sårbare for feilinformasjon.
- **Kampanjer for bevisstgjøring på Social Media:** Siden de fleste unge (over 85 % i Romania og 78 % i Tyskland) lærer om utdanning gjennom skolen, men bruker tiden sin på TikTok og Instagram, er det viktig at institusjoner lager pedagogisk kunstnerisk innhold direkte på disse plattformene.

3. Inkludering og Tilpasning til den Regionale Konteksten

- **Tilpasning for landlige områder og sårbare grupper:** I Romania kommer over 55 % av respondentene fra landlige områder, og trenger kulturelle karavaner og offline (trykte) utdanningsressurser, en modell som også er tatt i bruk i Tyskland for å overholde skolens regler angående mobiltelefoner.
- **Programmer for sosial samhörighet gjennom kunst:** I flerkulturelle byer som Chemnitz bør kunst brukes som en "nøytral grunn" for dialog mellom unge med ulik bakgrunn (14 % av utvalget er innvandrere), noe som fremmer integrering og empati.

4. Opplæring av Lærere og Ungdomsarbeidere

- **Metodologiske veiledninger for lærere:** Rundebordsdeltakerne etterspurte tydelige verktøy for å bruke kunst som et verktøy for kritisk refleksjon i klasserommet.
- **Interinstitusjonelle partnerskap:** Samarbeid mellom skoler, museer, kulturorganisasjoner (f.eks. Det nasjonale Athenaeumet i Iași eller Solaris) og familie for å skape et stabilt læringsøkosystem.

Et mulig sett med 10 pedagogiske verktøy for å forbedre medieopplæring gjennom kunst for unge – MODELL 1

1. "A.R.T.S. filter" Checklist (3 – 5 Nøkkelspørsmål)

Inspirert av behovet for "micro-learning" er dette et lomme- eller digitalt verktøy for rask analyse av innlegg på sosiale medier (TikTok / Reels).

- **Slik fungerer det:** Unge stiller tre spørsmål til alt viralt innhold: *Hvem betalte for dette?, Hvilken følelse ønsker den å fremkalle i meg?, Hvilken informasjon mangler?*
- **Mål:** Å gå fra intuitiv reaksjon til logisk analyse.

2. Forumteater for Desinformasjon

Metode identifisert i fokusgrupper i Romania og Tyskland som ekstremt effektiv for å håndtere mobbing eller bullying og falske nyheter.

- **Slik fungerer det:** Det utspilles en scene der falsk informasjon ødelegger noens rykte. Publikum (dvs. unge) kan stoppe scenen og ta rollen for å endre slutten ved hjelp av kilde sjekk.
- **Mål:** Utvikle empati og sosial motstandskraft.

3. "Anatomien til Effektfull Musikk" Workshop

Basert på observasjoner fra norske eksperter om at musikk er et kraftig verktøy for emosjonell manipulasjon.

- **Slik fungerer det:** Elevene lytter til den samme nyhetsartikkelen på to forskjellige lydspor (et heroisk lydspor, et skrekklydspor) og diskuterer hvordan deres oppfatning av handlinger har endret seg.
- **Mål:** Forstå hvordan lyd "selger" en følelse på bekostning av sannheten.

4. "Fakta vs. Fiksjon"-kort (Trykt format)

En løsning for skoler i Sachsen (Tyskland), hvor bruk av telefoner er forbudt i klasserommet.

- **Slik fungerer det:** Sett med fysiske kort med kjente nyhetsartikler eller kunstverk, der unge må identifisere elementer av propaganda vs. rent kunstnerisk uttrykk.
- **Mål:** Tilgjengelighet i teknologifrie miljøer.

5. "Digitalt speil" – Visuell Storytelling Øvelse

Foreslått verktøy for å bekjempe de "algoritmiske boblene" som ble identifisert i den norske rapporten.

- **Slik fungerer det:** Unge mennesker lager en kollasj som representerer "boblen" sin (det som algoritmen viser dem) og sammenligner den med den fysiske virkeligheten i lokalsamfunnet.
- **Mål:** Bevissthet om informasjonsisolasjon.

6. Analyse av Symboler i Urban Kunst (Graffiti / Veggmalier)

Bruk av industriell (Chemnitz) og kulturell (Iași) arv som undervisningsmaterieell.

- **Slik fungerer det:** Analysere politiske eller sosiale budskap skjult i lokal gatekunst.
- **Mål:** Utvikle evne til symbolsk fortolkning (identifisert som et gap i den rumenske rapporten).

7. "Truth-O-Meter" Appen (Ressurssenter Hub)

Foreslått i Iași – protokollen for å bekrefte troverdigheten til nyhetssider.

- **Slik fungerer det:** En digital plattform der unge kan rapportere og verifisere mistenkelige lenker sammen, og motta poeng for nøyaktighet (spillifisering).
- **Mål:** Aktivt og samarbeidende engasjement.

8. "Deepfake Workshop" gjennom Digital Kunst

I stedet for enkle advarsler lærer unge å lage manipulert innhold (for kreative formål).

- **Slik fungerer det:** Bruk av AI kunstig intelligens til å endre konteksten til et kjent maleri, og deretter diskutere hvor enkelt det er å dikte opp en troverdig visuell løgn.
- **Obiectiv:** Avmystifisering av kunstig intelligens-teknologi.

9. Refleksjonsjournal Etter Kulturell Begivenhet

Anbefalt verktøy for samarbeid mellom skoler og institusjoner som Nasjonal Atheneum i Iași eller museene i Oslo.

- **Slik fungerer det:** Etter å ha sett en forestilling eller utstilling, skriver unge en kort journal med fokus på spørsmål som: "*Hvilken stereotypi ble utfordret i dag?*".
- **Mål:** Å omdanne den estetiske opplevelsen til en øvelse i kritisk tenkning.

10. „Caravana A.R.T.S.” (A.R.T.S. Karavane) (Mobile Workshop)

Konkrete tiltak for å redusere gapet mellom by- og landsbyområder (identifisert som en prioritet i Romania).

- **Slik fungerer det:** Et bærbart sett med utstyr (projektor, nettbrett, malematerieell) som bringer medieopplæringsverksteder gjennom kunst direkte til isolerte lokalsamfunn.
- **Mål:** Like muligheter i tilgang til ikke-formell utdanning.

Disse verktøyene danner et komplett økosystem som kombinerer **tradisjonell kunst, moderne teknologi og menneskelig interaksjon** for å bygge en generasjon av "Smart" og robuste unge mennesker.

Et mulig sett med 10 pedagogiske verktøy for å forbedre medieopplæring gjennom kunst for unge– MODELL 2

1. Arbeidsark for Videodekonstruksjon (Visual Literacy)

Inspirert av populariteten til musikk- og filmkonsum, er dette verktøyet en analysetabell der unge mennesker deler opp en video i: bilder (symboler), lyd (indusert følelse) og tekst (budskap). Det hjelper med å gå fra intuitiv til analytisk konsumerer.

2. ”Fremtidens nyheter” Workshop (Speculative Design)

Unge bruker collage- og tegneteknikker for å lage forsiden av en avis i en utopisk eller dystopisk verden. Prosessen tvinger dem til å forstå hvordan mediefortellinger bygges opp og hvordan frykt eller håp kan manipuleres gjennom visuell kunst.

3. ”Emosjonell Grounding” gjennom Musikk – Øvelse

Basert på den norske rapporten lærer dette verktøyet unge å identifisere hvilke følelser et bestemt musikkstykke eller en podkast vekker hos dem. Målet er å gjenkjenne de ”emosjonelle triggerne” som feilinformasjon ofte bruker for å stanse kritisk tenkning.

4. Rollespill: ”Sannhetens Kurator”

En pedagogisk teatermetode der unge spiller rollen som museumscuratorer som må bestemme hvilke ”nyheter” som er verdt å vise frem som ekte og hvilke som er ”kunstneriske forfalskninger”. Dette utvikler digitalt ansvar og dømmekraft.

5. Kritisk Refleksjonsjournal (Trykt Format)

For å håndtere teknologiske begrensninger identifisert i skoler i Chemnitz (Tyskland), inneholder denne fysiske journalen veiledede spørsmål etter at man har sett et skuespill eller en film, og oppmuntrer til skriftlig argumentasjon i stedet for raske ”Like / Dislike” -reaksjoner.

6. Kart over Pålitelige Kilder (Kreativ Kartlegging)

Et visuelt verktøy i form av en infografikk laget av unge, der de tegner sitt eget informasjonsøkosystem (f.eks. NRK i Norge, lokale journalister i Romania). Visualiseringen hjelper dem å legge merke til om kildene deres er mangfoldige eller danner en ”boble”.

7. Forumteater for Bekjempelse av Hatefulle Ytringer

Dette verktøyet brukes til å integrere unge fra ulike bakgrunner (slik tilfellet er med det flerkulturelle utvalget i Chemnitz), og lar unge mennesker spille ut mediekonfliktscener og ”stoppe” handlingen for å foreslå ikke-voldelige kommunikasjonsløsninger.

8. Fact-checking Laboratorium for Bilder

Unge mennesker får utdelt kjente bilder og må undersøke den opprinnelige konteksten vs. hvordan de har blitt brukt på sosiale medier. Det legges vekt på ”innramming” (framing) og hvordan beskjæring av et bilde kan endre sannheten fullstendig.

9. Kritisk Analyse – Podcast

Et ikke-formelt utdanningsverktøy der unge produserer miniepisoder der de intervjuer eksperter eller jevnaldrende om algoritmers innflytelse. Det kombinerer tekniske lydferdigheter med sosiologisk forskning.

10. Veiledning om ”Algoritme som kunstner”

Et flashcard-sett med refleksjonsøvelser om generativ AI kunstig intelligens. Unge sammenligner et menneskeskapt kunstverk med et kunstverk laget av AI, og diskuterer etikk, åndsverk og ”sannhet” i den digitale tidsalderen.

Disse verktøyene er utformet for å være **tilpasningsdyktige**: de kan brukes både i landlige (der ressursene er begrensede) og urbane omgivelser, og bruker kunst som en ”nøytral grunn” for dialog og læring.

Subsemnata BULARCA RUXANDRA ELENA, traducător și interpret autorizat pentru limba română și norvegiană, în temeiul autorizației nr. 23383/2008, eliberată de Ministerul Justiției din România, certifică exactitatea traducerii efectuate din limba română în limba norvegiană, că textul prezentat a fost tradus complet, în afara cazului în care se specifică extras, fără omisiuni și că prin traducere, înscrisului nu i-a fost denaturat conținutul și sensul.

INTERPRET ȘI TRADUCĂTOR AUTORIZAT
BULARCA RUXANDRA ELENA

Undertegnende RUXANDRA ELENA BULARCA, statsautorisert translator og tolk for rumensk og norsk med bevillingsnummer 23383/2008, utstedt av Justisdepartementet i Romania, bekrefter herved at oversettelsen fra rumensk til norsk er nøyaktig, at innleverte teksten har blitt fullstendig oversatt (med mindre et utdrag påkreves), uten utelatelser, og at oversettelsen av dokumentet ikke har forvrengt innhold og mening.

STATSAUTORISERT TRANSLATØR OG TOLK
RUXANDRA ELENA BULARCA

